

Nagy pártok osztódása

Az MSZP mai problémáin túlmenően érdemes kinyitni a témát egy más dimenzióban is, történelmi irányban. A magyar politikatörténetet 1867-től napjainkig uraló nagy pártok rendkívül érdekes karrierjéről, s ezen belül egyben maradásukról vagy osztódásukról van szó. A nagy pártok már önmagukban is érdekes képződmények. Különösen azok, amelyek hosszú ideig uralják országuk politikáját. Mexikónak és Japánnak az egész 20. században szinte csak ilyen nagy és „örök” kormánypártjai voltak, amelyek mellett felborult a pálya; más pártok képtelenek voltak kormányozni.

Az örökös kormányzás, tudjuk, veszélyes. Magyarországon négy „örökös kormánypárt” került veszélyes helyzetbe az által, hogy nem volt ideje megújulni és feltöltődni. 1. A Szabadelvű Párt (1975-1905); 2. Az Egységes Párt (1920-1944, váltakozó neveken); 3. Az MSZMP (1956-1989); 4. Az MSZP (1990 után). Joggal kifogásolható persze, hogy az MSZP nem töltött egyhuzamban olyan hosszú időt a hatalomban, mint felsorolt elődei, az is tény viszont, hogy a rendszerváltó pártok közül ez a párt az, amelyik a leghosszabb időt töltötte kormányon, s 2006 után (a második választás megnyerésével) éppenséggel megindult afelé, hogy a régebbi örökös kormánypártok kései utódja legyen.

Struktúrájában, komótos belső mechanizmusában az MSZP kezdettől magán viseli a felduzzadt pártok minden sajátosságát és nyűgjét. A nagy pártok legerősebb vonása, hogy kormányképesek, ám nagyságuk béklyó is. Ugyanis egy nagyon sokfajta forrásból összeálló szervezetet nagyon nehéz modernizálni és vezethetővé tenni. Az MSZP-nek két tehertétele volt már indulásakor is. Az egyik, hogy „platformpártként” jött létre; a másik, hogy ezzel azonnal le is blokkolta magát az egységes cselekvést illetően. Ez utóbbi nem azt jelenti, hogy ha kell ne tudtak volna egységesen fellépni; inkább azt, hogy soha nem érezték késztetést arra, hogy tisztázzák: egy párt vezetésében milyen szerepet játszik maga a *leader*. Ennyiben az MSZP egészen

más, mint a fent említett történelmi elődök, hiszen a Szabadelvű Párt szorosan összefonódott Tisza Kálmánnal, majd Istvánnal, az Egységes Párt Bethlen Istvánnal, majd Gömbös Gyulával, az MSZMP pedig – bármily furcsa – Kádár Jánossal.

Az MSZP legérdekesebb történelmi újítása, hogy tagadja a vezetés fontosságát. Ezzel viszont a nagy párt mozgása csupán egyetlen dimenzióban írható le: a platformok belső erőegyensúlyaként. Gyurcsány Ferenc megjelenése ellenben már a 2000-es évek elején egy teljesen új dimenziót nyitott, hiszen relativizálta a platformokat, és ezzel a pártmodellt közelebb vitte – ebben a tekintetben is – a történelmi elődök felé.

Mindazonáltal a régi modellekben is van bőven osztódás. A Horthy-korszak egységes Pártja nem bírta sokáig az egységet. 1930-ban kiváltak belőle a kisgazdák (önálló pártot hozván létre), majd a 30-as évek során még többször szakadtak ki belőle kisebb-nagyobb frakciók. Miért? Mert a látszólagos belső egység hatalmas ideológiai-szellemi, sőt szociológiai távolságokat takart. Bethlen István például a konfliktusoknak egy bizonyos pontján maga is elhagyta az általa létrehozott pártot, hogy azután (Gömbössel szemben) annak ellenfeleként folytassa pályafutását.

Adja magát ez a párhuzam is. Gyurcsány Ferenc nyilvánvalóan új utakra tér néhai

pártjából kiválva, de az bizonyos, hogy – ellentétben a Bethlen-Gömbös történettel – nem annak ellenfeleként. Annyiban viszont áll a párhuzam, hogy ezt a rendszerváltáskori nagy pártot is utoléri a történelmi végzet: megújulás-képtelensége miatt nem lehet egyben tartani. A tanulság nem csak az, hogy a szakadás törvényszerű, hanem az is, hogy a

jövőben egy Gyurcsány nélküli baloldali pártot is vezetni kell, még ha platformok alkotják is.